

Čo sa deje v Tatrách alebo kam smerujeme?

V polovici mesiaca máj 2014 sa územím Vysokých Tatier prehnala veterná smršť, aby zopakovala, po desiatich rokoch od podobnej udalosti, dielo skazy a devastáciu prírodného prostredia (podľa oficiálnych údajov padlo za obeť tejto prírodnej katastrofy vyše 400 tisíc stromov). Odznali desiatky komentárov, publicistických blokov, vyjadrení politikov i ochranárov, návrhov riešení ...

Tatry si istotne zaslúžia pozornosť aj na najvyšších miestach našej spoločnosti. Sú naozaj neopakovateľné a iba veľmi málo ľudí vie, že majú prívlastok najmenšie veľhory svet nielen pre svoju rozlohu ale predovšetkým pre svoj exkluzívny klimatický a biologický potenciál pri relatívne veľmi malej nadmorskej výške. Stačí uviesť, že to, čo sa odohráva v prírode v Tatrách v nadmorskej výške 1000 metrov má svoj porovnateľný ekvivalent napr. v Alpách až vo výškach minimálne o 800 až tisíc metrov vyššie. Kým v Tatrách sú v takejto nadmorskej výške husto obývané osady a liečebné zariadenia, v iných horstvách existujú v takýchto klimatických podmienkach už len vysokohorské chaty a útulne pre horolezcov. Aj preto majú Tatry neopakovateľný potenciál predovšetkým v oblasti aktívneho prežívania voľného času a liečby rôznych ochorení, predovšetkým respiračného charakteru.

Na prvý pohľad by sa zdalo, že všetci tieto fakty a argumenty poznáme a zasadzujeme sa za ich uplatňovanie minimálne v takom rozsahu, ako bojujeme za padnuté stromy a zdevastované prírodné prostredie.

V skutočnosti po veternej smršti v novembri 2004 postihla Tatry omnoho zvláštnjšia pohroma v podobe redukcie množstva zdravotníckych lôžok a likvidácie celých zariadení nielen v TANAP-e ale aj v podhorských oblastiach. Víchor vládnych a provládnych úradníckych a manažérskych rozhodnutí, usmernení a príkazov – bez ohľadu na stranícky pôvod - dokázal zničiť, uzavrieť a zlikvidovať zdravotnícke zariadenia v Kvetnici pri Poprade, v Štôle, celý kúpeľný komplex v Tatranských Matliaroch, prevádzku Tatrasanu v exkluzívnom „Penzáku“ v Novom Smokovci a dokonca zlikvidoval do posledného zdravotníckeho lôžka (a bolo ich tam vyše 800) i zariadenia pre deti i dospelých v celej osade Štrbské Pleso. Všetky ostatné zariadenia zdravotníckeho zamerania vo Vysokých Tatrách sa trápia, po transformácii na neziskové organizácie, s nenaplnenou kapacitou a to i napriek tomu, že zdravotné poisťovne si každoročne zmluvne rezervujú na ich konto a na ich nekryté náklady podstatne vyššie lôžkové limity, vrátane personálneho a materiálne - technického zabezpečenia.

Z exkluzivity prírodného prostredia a z pôvodných zámerov budovateľov tatranských osád sa stala nepotrebná atrapa. Moderná dobá tieto zariadenia pre ľudí už nepotrebuje.

Nepotrebuje?

Súčasná spoločnosť existuje a funguje na princípe spätnej väzby. Tento základný pojem kybernetiky je súčasťou trhovej ekonomiky, obchodných vzťahov, výrobných procesov, politických rozhodnutí a predpokladáme, že aj zdravotníctva, ak pod týmto pojmom chápeme predovšetkým

komplexnú odbornú starostlivosť o zdravie jednotlivcov a celého spoločenstva, podľa aktuálnej potreby a dostupnosti liečebných procesov a zložiek.

Na základe analýzy súčasnej spätnej väzby v zdravotníckom segmente alergických a respiračných ochorení je možné konštatovať, že zatváranie odborných liečebných ústavov a zdravotníckych zariadení, najmä vo Vysokých Tatrách, súvisí predovšetkým so skutočnosťou výrazného poklesu týchto ochorení v súčasnej populácii obyvateľov Slovenska. Aj argumentácia, že uvedené zariadenia boli budované pre kapacitu celého bývalého Československa a teda sú výrazne predimenzované, naráža na archívnu faktografiu všetkých zariadení, ktoré v najlepších rokoch socializmu mali maximálne tretinu klientov – pacientov z českých krajov. Podstatnú časť pacientov teda tvorili obyvatelia Slovenska.

„Podľa posledných zverejnených prieskumov sa na Slovensku za posledných sto rokov počet alergikov zvýšil z pol percenta populácie na viac ako 40 %. Z posledných dostupných údajov Národného centra zdravotníckych informácií za rok 2011 bolo na Slovensku evidovaných 421 242 pacientov s alergickou nádchou, z toho vyše 200 000 pacientov malo pretrvávajúce príznaky počas dlhšieho časového obdobia. S bronchiálnou astmou bolo evidovaných viac ako 180 000 pacientov“.
(Zdroj: Zdravotnícke noviny č. 27, 11.júl 2013).

V marci 2013 Svetová zdravotnícka organizácia ohlásila 50 % medziročný nárast alergických ochorení v rámci populácie na celom svete, vrátane Slovenska.

A napokon, deň pred Svetovým dňom astmy, dňa 5.05.2014 v spravodajstve RTVS na okruhu SRO I o 10.00 hod. bolo zverejnené, že **za posledných 15 rokov** stúpol počet astmatikov na Slovensku o závažných 62 000 osôb, pričom v spravodajstve Televízie Markíza o 17.00 hod. v ten istý deň bolo medializované, že počet astmatikov na Slovensku presahuje 100 000 osôb a z nich vyše 7 000 osôb má ťažký stupeň astmy. Na astmu zomiera ročne v celosvetovom meradle takmer 1% chorých osôb.

Tieto fakty sú v nezvratnej korelácii s analýzami poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, že na Slovensku si základnú klimatickú liečbu v rámci liečby alergických a respiračných ochorení vyžaduje minimálne 35 tisíc osôb ročne! (Profesionálna vizitka Sanatória Tatranská Kotlina, n.o., zo 4.09.2013, adresovaná formou listu ministerke zdravotníctva SR, predsedovi Výboru NR SR pre zdravotníctvo a generálnemu riaditeľovi VŠZP).

Toľko objektívne údaje a fakty. V skutočnosti delegovaný zástupca VŠZP na rokovaní Správnej rady tejto neziskovej organizácie dňa 27.6.2013 na pôde MZ SR opakovane potvrdil, že ročne absolvuje klimatickú liečbu vo všetkých špecializovaných zariadeniach na Slovensku **iba 2100 poistencov VŠZP**, z celkového počtu vyše 3,5 milióna osôb poistného kmeňa. Ako dôvod výrazného poklesu potreby klimatickej liečby sa uvádza predovšetkým efektívna farmakologická liečba na úrovni odborných ambulancií a všeobecných nemocníc. V skutočnosti sú dôvody omnoho prozaickejšie a vyhovujú obom stranám – teda štátu i farmaceutickým firmám a ich zmluvným distribučným spoločnostiam. Na jednej strane teda štát narieka nad neúmerne vysokou spotrebou liekov na jedného obyvateľa SR, na druhej strane ju výrazne preferuje prostredníctvom programov a zámerov vlastnej zdravotnej poisťovne.

Ak však niekto v súčasnej dobe potrebuje okrem liečby chemickými preparátmi aj pohyb na čerstvom vzduchu a v dostupnom horskom prostredí, tak sú to predovšetkým pacienti s alergickými a respiračnými ochoreniami, pretože lieky a vysedávanie pre PC alebo TV ich skôr či neskôr zabije. Všetci máme viac či menej sklon k lenivosti a k pasivite ale pre astmatika je tento životný štýl už nie možnosťou ale pravdepodobnosťou jeho predčasného konca.

Ak Slovensko disponuje Vysokými Tatrami, ktoré nám závidia laici i odborníci na celom svete, ak v lokalite Tatranskej Kotliny je navyše jediná sprístupnená jaskyňa vo Vysokých Tatrách (Belianska jaskyňa), s neopakovateľnými parametrami prostredia, ktoré sú vhodné na efektívnu

speleoterapiu formou aktívneho dychového cvičenia dospelých pacientov počas celého roka, (táto kombinácia klimatickej liečby a speleoterapie je jedinečná v rámci celej strednej Európy) a ak zariadenie špecializovanej nemocnice dosiahne za rok 2013 pozitívny hospodársky výsledok napriek celkovému hospodárskemu marazmu, trom exekúciám zo strany štátnej inštitúcie, pasivite nadriadených zložiek a na úkor sociálnych istôt vlastných zamestnancov, tak nevyužívanie tohto potenciálu je už dôvodom na vážne zamyslenie a diskusiu pre celú spoločnosť o jej celkovom smerovaní a udržateľnosti.

V Tatranskej Kotline 26.05.2014
Mgr. Ing. Ľubomír Maciak, riaditeľ
Sanatórium Tatranská Kotlina,n.o.
Vysoké Tatry